

Kaupunginhallitus	§ 273	23.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 273	27.09.2021

Kuntalaisaloite Nihuantaustan alueen mahdollisen käytön tuulivoima-alueena siirtämisestä vuoteen 2035

257/14.04/2020

Kaupunginhallitus 23.11.2020 § 273

Oriveden kaupunginvaltuustolle on jätetty 30.10.2020 kuntalaisaloite Nihuantaustan alueen mahdollisen käytön tuulivoima-alueena siirtämisestä vuoteen 2035. Kuntalaisaloitteen on allekirjoittanut 664 henkilöä, pääosin orivesiläisiä, mutta myös ihmisiä Juupajoelta ja mökkiläisiä ympäri Suomen.

Aloitteessa todetaan mm., että Orivesi on Suomen mittapuun mukaan maisemaltaan hyvin erilainen paikka, kuin muu ympäristö. Täällä on paljon järviä, vuoria, jyrkenteitä ja erilaisia korkeuseroja. Erinomaiset marja- ja sienimaastot. Runsas eläimistö ja linnusto, joita kaikkia ei suurkaupungeista löydy. Edelleen todetaan, että Orivedelle suunnitellaan asutuksen välittömään läheisyyteen voimalaitoksia, joiden puolesta miljardiluokan tuulivoimateollisuus kampanjoi voimakkaasti. Nämä voimalaitokset toteutuessaan vaikuttaisivat välittömästi yli puoleen Oriveden asukkaista.

Kuntalaisaloitteen kirjelmä ja aloitteen sisältö ovat liitteenä. Kuntalaisaloitteessa esitetään, että Oriveden tuulivoimahankkeen toteutumisesta tulee siirtää, jotta varmistetaan maailmalla ja kotimaassa tuotettujen, tutkittuun ja kiistattomaan tietoon perustuvien aineistojen saanti päätöksenteon tueksi. Päätöksenteon yhteydessä tulee huomioida myös kokemuseräisten palautteiden tutkimukset, erityisesti suunniteltujen koko- ja teholuokan tuulivoimaloiden osalta. Oriveden mahdollinen käyttö tuulivoima-alueena on siirrettävä vuoteen 2035, jotta saadaan pitkän aikavälin vaikuttavaa ja pätevää tutkimustietoa, jotta voidaan ottaa huomioon hankkeen laajat vaikutukset eri asioihin.

Kuntalain 23 §:n mukaan kunnan asukkailla sekä kunnassa toimivalla yhteistöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Jos aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, asia on otettava käsiteltäväksi kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Aloitteen Nihuantaustan alueen mahdollisen käytön tuulivoima-alueena on allekirjoittanut 664 henkilöä. Aloitteiden tehneiden asukkaiden osuus kunnan asukasluvusta lasketaan väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan. Väestötietojärjestelmästä saatavissa oleva tuorein asukasluku on

Kaupunginhallitus	§ 273	23.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 273	27.09.2021

syyskuun 2020 lopusta, 9 014 asukasta, jolloin kaksi prosenttia asukkaista on 180, joten jätetty aloite on otettava käsiteltäväksi kuuden kuukauden kuluessa.

Kaupunginvaltuuston 26.10.2020 § 57 hyväksymässä Oriveden strategisessa yleiskaavassa on osoitettu Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 mukaisesti VT9 varteen Tampereen ja Kangasalan kaupunkien rajalla tuulivoima-alue, jolle olisi mahdollista sijoittaa yli 10 tuulivoimalaa. Strategisen yleiskaavan laatimisen yhteydessä ei ole ollut mahdollista tutkia eri alueiden sopimista tai sopimattomuutta tuulivoimaloille, joten kaavassa ei muilta osin ole otettu kantaa tuulivoimaloiden rakentamiseen Orivedellä. Strateginen yleiskaava ei ole luonteensa ja mittakaavansa puolesta ole sellainen yleiskaava, jolla voitaisiin suoraan ohjata tuulivoimaloiden rakentamista. Ilman riittäviä selvityksiä kaavassa ei ole voitu myöskään osoittaa tuulivoimaloille sopivia tai niille sopimattomia alueita. Strategisen yleiskaavan mukaan mahdollisen tuulivoima-alueen suunnittelussa on huomioitava erilaiset vaikutukset asutukseen, luontoon, pohjaveteen ja virkistykseen. Arvokkaiden geologisten muodostumien ja maisema- sekä kulttuuriympäristöjen säilyminen varmistetaan suunnittelussa. Lisäksi puolustusvoimien toimintaedellytykset, liikenteen ja tietoliikenteen sekä voimajohtojen asettamat rajoitteet tulee huomioida.

Tuulivoimalan rakentaminen vaatii aina joko rakennusluvan tai toimenpideluvan. Käytännössä tuulivoimalat rinnastetaan useimmiten rakennuslupaa edellyttäviin rakennuksiin. Rakennusluvan myöntäminen tuulivoimalalle voi asemakaavan ohella perustua myös suoraan rakentamista ohjaavaan MRL 77 a §:n mukaiseen yleiskaavaan. Yli 10 tuulivoimalan tuulipuisto tarvitsee ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA), kaavan, rakennusluvan ja mahdollisesti ympäristöluvan. Pienemmät tuulipuistot tarvitsevat kaavan, rakennusluvan ja mahdollisesti ympäristöluvan. Tapauskohtaisesti myös alle 10 tuulivoimalan tuulipuistot voivat tarvita ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA). Päätöksen YVA:n tarpeellisuudesta tekevät viranomaiset. Rakennuslupa voi perustua myös suunnittelu-tarveratkaisuun ja poikkeuslupa ilman kaavoitusta. Suunnittelutarveratkaisun yhteydessäkin tarvitaan yleiskaavatasoinen vaikutusten arviointi hankkeesta ja tapauskohtaisesti ympäristövaikutusten arviointi (YVA).

Orivedellä ei ole tällä hetkellä vireillä yhtään tuulivoimaan liittyvää YVA-prosessia, kaavahanketta, rakennuslupaa tai suunnittelutarveratkaisua.

Asian käsittelyssä on tarkoituksenmukaista pyytää lausunto ehdotuksessa olevilta tahoilta kuntalaisaloitteessa esitettyihin asioihin (kokouksessa tehty korjaus).

Puolustusvoimien lausunto kaupungille on toimitettu. Se on pyydetty asiaa selvittävän konsulttitoimiston taholta (kokouksessa

Kaupunginhallitus
Kaupunginhallitus

§ 273
§ 273

23.11.2020
27.09.2021

tehty lisäys).

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää

1. merkitä kuntalaisaloitteen tiedoksi ja
2. pyytää aloitteessa esitettyihin asioihin jatkovalmistelun pohjaksi lausunnot 31.1.2021 mennessä Pirkanmaan liitolta, Pirkanmaan ELY-keskukselta, Sähköverkkoyhtiö Elenia Verkko Oyj:ltä, tekniseltä lautakunnalta, ympäristölautakunnalta, nuorisovaltuustolta, Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:ltä, BirdLife Suomi ry:ltä ja Oriveden seudun luonnon-suojeluyhdistys r.y:ltä (esittelijän kouksessa tekemä lisäys).

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kaavoituspäällikkö Seppo Tingvall, rakennustarkastaja Mirja Tiensuu ja II rakennustarkastaja Esko Mäntysaari olivat asiantuntijoina paikalla asian käsittelyn aikana.

Kaupunginhallitus 27.09.2021 § 273

Kaupunginhallituksen pyytämiä lausuntoja tehdystä kuntalaisaloitteesta saatiin Pirkanmaan ELY-keskukselta, Fingrid Oyj:ltä, Oriveden nuorisovaltuustolta, Pirkanmaan liitolta sekä Oriveden tekniseltä lautakunnalta ja ympäristölautakunnalta.

Lausuntojen perusteella voidaan todeta, että tuulivoimarakentamista sääntelevät useat sektorilait. Tuulivoimarakentamista ja sen toteuttamismahdollisuuksia arvioidaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Alueen soveltuvuus tuulivoimaloiden sijoituspaikaksi ratkaistaan lähtökohtaisesti kaavalla. Maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Tuulivoimahankkeen toteuttaminen edellyttää kuitenkin yksityiskohtaista alueidenkäytön suunnittelua. Tuulivoimalan rakentaminen vaatii aina joko rakennusluvan tai toimenpideluvan. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan, kun laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Ympäristövaikutusten arviointimenettely voidaan toteuttaa joko omana menettelynä tai kaavan laadinnan yhteydessä.

Kunnan itsehallintoon kuuluu mahdollisuus päättää kunnan aluetta koskevista vähimmäis- ja suojaetäisyyksiä tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä.

ELY-keskus tuo lausunnossaan esiin, että Pirkanmaan liitto on saanut ympäristöministeriöltä avustusta tuulivoimarakentamisen edistämiseen. Avustushaku oli kohdennettu

Kaupunginhallitus
Kaupunginhallitus

§ 273
§ 273

23.11.2020
27.09.2021

tuulivoimarakentamista ohjaavaan kaavoitukseen, luvitukseen ja niihin liittyviin selvityksiin. Avustuksen tavoitteena on edistää riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin perustuvaa ripeää kaavoitusta ja luvitusta. Pirkanmaan liiton vuonna 2021 laadittavassa hankkeessa *Tuulienergian mahdollisuudet* maakuntakaavassa määritetään maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon potentiaalisesti soveltuvat alueet. Hankkeen tavoitteena on sujuvoittaa tulevaa maakuntakaavatyötä selvittämällä soveltuvia alueita ja laatimalla jo etukäteen näkyvyysanalyysyjä ja havainnekuvia todennäköisimmistä haasteellisista kohteista. ELY-keskuksen käsityksen mukaan hankkeessa tullaan huomioimaan myös tuulivoimaloiden kasvanut voimalakoko ja sen vaikutukset tuulivoiman sijoittamismahdollisuuksiin.

Eräs keskeinen tuulivoimahankkeita rajoittava tekijä on sähkönsiirron runkoverkon puutteellinen kapasiteetti. Runkoverkon riittävyteen liittyviä kysymyksiä on tarkasteltava Fingrid Oyj:ltä saatavan selvityksen perusteella. Fingrid Oyj:llä ei ole ollut lausuttavaa asiasta.

Nuorisovaltuuston hallitus on lausunnossaan todennut, että Oriveden kaupungin ei pidä hidastaa tuulivoiman rakentamista Orivedelle. Perusteina esitetään mm. ilmastonmuutos ja päästöjen vähentäminen.

Pirkanmaan liiton lausunnossa todetaan, että kyseessä olevalle Nihuantaustan alueelle ei ole Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettu tuulivoimatuotannolle soveltuvaa alueen erityisominaisuutta kuvaavaa merkintää. Pirkanmaan liitto ei ole myöskään saanut tietoonsa tarkempaa suunnitelmaa tuulivoimatuotannon mahdollisesta sijoittumisesta alueelle, eikä asiasta ole pyydetty virallisia kommentteja tai lausuntoja. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen mukaisesti alueelle, jolla ei ole maakuntakaavassa osoitettua tuulivoima-aluetta, voidaan toteuttaa alle kymmenen voimalan kokonaisuuksia.

Pirkanmaan liitto on juuri aloittanut ympäristöministeriön rahoitusavustuksella selvitystyön, jossa tarkastellaan tuulienergiatuotannolle soveltuvia alueita nykyisen voimalatekniikan ja osin muuttuneiden muiden reunaehtojen puitteissa. Työssä tullaan varsinaisen teknisen paikkatietoanalyysin lisäksi tarkastelemaan potentiaalisia sijainteja suhteessa muuhun yhdyskuntarakenteeseen, luonnon monimuotoisuuden sekä maisema- ja kulttuuriympäristöjen kannalta merkittäviin alueisiin muiden tuulienergiatuotantoon liittyvien rajoitteiden lisäksi. Selvitystyö tulee pohjustamaan varsinaista tulevaa maakuntakaavatyötä, johon tullaan jälleen vahvasti osallistamaan kunnat, asukkaat sekä muut sidosryhmät.

Oriveden tekninen lautakunta on lausuntonaan ilmoittanut, ettei kaupungille aiheudu mahdollisen tuulivoimahankkeen johdosta kadun ja vesihuollon rakentamisvelvoitteita.

Kaupunginhallitus
Kaupunginhallitus

§ 273
§ 273

23.11.2020
27.09.2021

Tuulivoimahankkeeseen ryhtyvä vastaa kaikista tarvittavista suunnittelu- ja rakentamiskustannuksista.

Ympäristölautakunnan lausunnossa todetaan mm., että Orivedellä ei ole tällä hetkellä vireillä yhtään tuulivoimaan liittyvää YVA-prosessia, kaavahanketta, rakennuslupahakemusta tai suunnittelutarveratkaisuhakemusta. Tuulivoimalahankkeiden käsittely perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen määräysten mukaisesti selvitettiin sekä mahdollisesti sitä varten laadittuun asemakaavaan tai yleiskaavaan. Kaavoituksen mahdollisesta käynnistämisestä päättää kaupunki erikseen hallintosäännön mukaisesti. Rakennuslupahakemuksesta päättää rakennusvalvontaviranomainen eli ympäristölautakunta ratkaisuvaltansa mukaisesti. Päätös tuulivoimalahankkeesta tehdään hakemukseen liitettyjen selvitysten ja niiden vaikutusten arvioinnin perusteella sekä maankäyttö- ja rakennuslain edellytysten puitteissa. Maa-alueen omistajalla ja / tai haltijalla on oikeus hakea hallitsemalleen maa-alueelle viranomaislupia sekä halutessaan tehdä myös kaupungille aloite hallinnassaan olevaa maa-aluetta koskevan yleiskaavan laatimisesta. Vireille laitetut lupahakemukset sekä mahdolliset yleiskaavan laatimisaloitteet on otettava käsiteltäväksi ja päätettäväksi riippumatta siitä, tekeekö kaupunki jätetyn aloitteen mukaisen päätöksen. Ympäristölautakunta ei voi rakennusvalvontaviranomaisena ottaa kantaa yksittäisen hankkeen toteuttamisajankohtaan.

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää vastata Nihuintaustan alueen mahdollisen käytön tuulivoima-alueena siirtämisestä vuoteen 2035 jätettyyn kuntalaisaloitteeseen seuraavaa:

1. Orivedellä ei ole tällä hetkellä vireillä yhtään tuulivoimaan liittyvää YVA-prosessia, kaavahanketta, rakennuslupahakemusta tai suunnittelutarveratkaisuhakemusta.
2. Nihuintaustan alueelle ei ole Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettu tuulivoimatuotannolle soveltuvaa alueen erityisominaisuutta kuvaavaa merkintää.
3. Tuulivoimalahankkeiden käsittely perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen määräysten mukaisesti selvitettiin sekä mahdollisesti sitä varten laadittuun asemakaavaan tai yleiskaavaan. Kaavoituksen mahdollisesta käynnistämisestä päättää kaupunki erikseen hallintosäännön mukaisesti.
4. Mahdollisesta rakennuslupahakemuksesta päättää rakennusvalvontaviranomainen eli ympäristölautakunta ratkaisuvaltansa mukaisesti. Päätös tuulivoimalahankkeesta tehdään hakemukseen liitettyjen selvitysten ja niiden vaikutusten arvioinnin perusteella sekä maankäyttö- ja rakennuslain edellytysten puitteissa.
5. Maa-alueen omistajalla ja/tai haltijalla on oikeus hakea hallitsemalleen maa-alueelle viranomaislupia sekä halutessaan tehdä myös kaupungil-

Kaupunginhallitus	§ 273	23.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 273	27.09.2021

le aloite hallinnassaan olevaa maa-aluetta koskevan yleiskaavan laatimisesta. Vireille laitettujen lupahakemukset sekä mahdolliset yleiskaavan laatimisaloitteet on otettava käsiteltäväksi ja päätettäväksi riippumatta siitä, tekeekö kaupunki jätetyn aloitteen mukaisen päätöksen.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kaavoituspäällikkö Seppo Tingvall ja vs. kaavasuunnittelija Niina Tiittanen olivat asiantuntijoina paikalla asian käsittelyn aikana.

Orivedellä 5.10.2021